

Figyelembe veendő, hogy a szt.-pétervári kísérletek *télen*, a párisiak pedig *tavaszzal* tétettek. E körülmény eléggé megmagyarázza a két számérték közti tetemes különbséget.

Érdekes lenne, ha Budapesten is akadnának a sétálni szeretők között néhányan, kik a szt.-pétervárihoz és párisihoz hasonló megfigyeléseket tennének. Legalább megtudnók, hogy mennyivel haladunk gyorsabban vagy lassabban, mint az oroszok és francziák?

4. *A Vulkán bolygó.* Több év óta a naprendszerhez tartozó bolygók abszolút mozgása matematikai törvényeinek kiszámításával foglalkozván, számításaimnak egyik

eredménye azon következtetésre vezetett, hogy a Nap és Merkur közt még egy bolygónak — a több csillagástól is feltételezett — *Vulkán* bolygónak kell léteznie. Erre nézve számításom eredménye a következő:

A Vulkán bolygó átmérője (tengelye) = 724'9752 km.; útja pályájában egy nap alatt 5,502,355 km.; egy óra alatt 229,264 km.; tropikus mozgása egy nap alatt 98,059'16 km.; a Naptól való távolsága 11,436,932 km. Évi periodikus mozgását 13'21651 nap alatt végzi.

KASSAI RAISZ MIKSA.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzökönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

VI. SZAKÜLÉS.

1886. máj. 19-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

13. L á n g Z s i g m o n d »Az indigóról és gyártásáról Keletindióban« czimen, egy keletindiai indigó-factoryban tett látogatásáról, az indiai birtokviszonyokról, továbbá az indigó műveléséről szól, összehasonlítva a művelés alatt álló földet, a rajta termesztett indigónövény mennyiségét és az ebből kapott festőanyagot egymással. Indiában 3950 négyzetméter földön 7—800 kilogramm növény terem, a melyből csakis 1 kilogramm indigó készül. Ezután részletesen vázolja a helyszínen szerzett tapasztalatait az indigógyártásról, s végre megemlékezik hazánk indigótermesztéséről is, és indigótermelésünk meddő voltát a drága talajban, a nagy munkabérben, de különösen abban látja, hogy a mi éghajlatunk az Indiában termesztett indigónövényekre nem kedvező. (Bővebben közöljük.)

14. Dr. H o r v á t h G é z a »A tölgyfa golyvájáról« értekezett. E betegséget, mely az ágakon gömbös dudorodásokban nyilvánul, 1882-ben ismerte fel H e n s c h e l s azt találta, hogy azt egy fereg idézi elő, mely az ág kambiumában él; e férget *Henschel Gongrophytes querciná*-nak nevezi, a nélkül, hogy bővebb leírását adná. Előadó az Érmellékről s utólagosan a budapesti egyetem növénykertjéből kapott ilyen betegségben szenvedő ágakat s midőn erről, mint a tudományban második ismeretes esetről előleges jelentést tesz, igéri, hogy bővebb

tanulmánya tárgyává teszi s egyszersmind felszólítja a tagtársakat, hogy, ha ilyenmű betegséget valahol tapasztalnak, arról őt a Társulat titkársága útján tudósítani, esetleg a beteg ágakat beküldeni sziveskedjenek.

15. P a s z l a v s z k y J ó z s e f előterjesztette K o c y a n A n t a l árvamegyei erdésznek német nyelven írt adatait »Az északi Táttra emléseiről«. Kocyan mintegy 20 év óta figyelni és gyűjti a Táttra északi oldalán, Zakopane, Koscieliszko (Galiczia), Oravit és Zuberecz (Árvamegye) vidékén az állatokat. Előadónak beküldött dolgozatában e vidékről 44 emlős állatfajt sorol fel, nevezetesen 6 faj denevért, 7 rovarevőt, 13 ragadozót, 14 rágcsálót, és 4 párosujjút. A felsorolt fajok között vannak kiváló fajok, melyek ez északi vidékre nézve igen nevezetesekek. A törpe cziczkányt (*Sorex pygmaeus*) ő fedezte fel e vidéken (Oravit) 1879-ben; nevezetes a nyércz (*Mustela lutreola*), melynek ott való előfordulásában kételkedtek; az erdei pele (*Myoxus dryas*), mely az Alpokból hiányzik s inkább síkföldi állat; 1000 méteren felül ő sem találta soha; Kocyan fedezte fel e vidéken a csikos egeret (*Sminthus vagus*), mely csak az orosz és magyar síkságról ismeretes s Oravit vidékén 900—1200 méter magasságban él a lejtők napos helyein. Mind-ezen állatok életéről is érdekes adatokat közöl.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(30.) Tudvalevő dolog, hogy a hidrogén és oxigén alkotja a vizet, és hogy ez elemek vízzé egyesülésük alkalmával heves robbanást idéznek elő. Tisztelettel kérdem, miből magyarázható ezen gázok egyesülése által előidézett és *kifelháthó* robbanás, holott a gázokkal kellő arányban megtöltött edényben azok egyesülése után a vízzé vegyült két gáz aránylag csekély tért foglal el, és így felfogásom szerint a robbanásnak nem kifelháthatónak, hanem a kisebb térfoglalás következtében összehúzódónak, helyesebben befelháthatónak kellene lennie. Tekintettel arra, hogy a dolog sokakat érdekel, a következő kérdéseket bátoriskodom feltenni:

Miből magyarázható meg a durranó lég kifelháthó robbanása? A gázkeveréktől elfoglalt térnek hányszorosát iparkodnak e gázok a robbanás pillanatában elfoglalni?

Ha a robbanást a hidrogéngáz heves elégése által előidézett melegség, illetve a gázok melegség okozta kiterjedése idézi elő, mily arányban van ez a robbantó erő a puskapor erejével?

Vannak-e durranó gázzal közvetlenül hajtott motorok, és mely művekből lehetne ezekről alaposabb ismeretet szerezni?

U. I.

(31.) Ismeretes, hogy a rák héja, ha megfőzik vagy megsütik, megvörösödik, s húsa is ilyen vörös erekkel s színeződéssel van áthatva; mi lehet ennek az oka? miféle változás történik a rák héjában vagy húzában a főzés vagy sütés alatt? mi okozza, hogy megvörösödik?

B. S.

(32.) Szigetelhető-e a mágnes hatása, vagy sem; vagyis, van-e olyan anyag, melyen keresztül a mágnes hatása megszűnik?

S. O.

(33.) Örömmel olvastam Közlönyünk legutóbbi számában a Magyar állam erdőségeiről írt érdekes ismertetést; feltűnt azonban, hogy az ismertetést, daczára annak, hogy az erdészeti irodalomban szélitében használt és már-már teljesen megszokott furcsa műszavak, mint *forda*, *üzem*, *állab*, *ertvényezés*, *ültönöz* stb. nem voltak benne, mégis szépen megértettem. Észrevettem, hogy a Közlöny szerkesztősége, híven jó irányához, ama szavakat szándékosan kerülül s forda helyett forgást, üzem helyett gazdaságot, állab helyett erdőt stb. használ. Bátoriskodom kérdezni, vajjon a használt kifejezések teljesen megfelelnek-e a kiküszöböltekhez kötött fogalmaknak?

K. S.

(34.) A Magyar állam erdőségeiről szóló cikkben azt olvasom, hogy a *kánya*, *bagoly*, *varju* is kártékony vadak, holott a kányáról és varjuról e Közlöny VIII-ik kötetében (457. lap) épen az ellenkezőt olvastam s a kisebb baglyokról magam is tudom, hogy az egerek pusztításával hasznót hajtának a földművesnek. Mi már most az igaz?

Sz. L.

(35.) Mikép lehet a kertekben tenyésző földi bolhát, mely a fiatal veteményekben (káposzta, retek stb.) különösen száraz tavasszal megmérhetetlen pusztításokat okoz, gyökeresen kipusztítani, ártalmatlanná tenni? En taval a területet előlegesen gazcsumók fölgyjújtásával megégettem, de kevés eredménnyel járt; az idén ez eljárás teljesen cserben hagyott.

T. S.

FELELETEK.

(31.) Kérdésére megfelel a *Népszervé* Előadások 52-ik füzeté, Ö r l e y L á s z l ó - n a k »Az állatok színéről« szóló előadása, a melynek 13-ik lapján a többek közt ez áll: »A folyami rák bőrében vörös, kék és zöld festék van, melyek együttes hatásukban ama sötétzöld színt idézik elő, melyet az élő rák páncseljáról ismerünk. A dolog azonban megváltozik, ha a szakácsné a rákot a bögre forró vizébe öli. Ekkor a kék és zöld festék feloldódik, a fehérjéhez kötött vörös pedig a bőrben marad« stb.

L. I.

(32.) Olyan anyag, mely a mágnes hatását elszigeteli, a vas. Mély vastálban a mágnesű irányozódó ereje csökken s erős mágnesnek is csekély a hatása vas lapokon keresztül. Az új, igen erős mágnesekkel el látott dynamogépek közelében az órák könnyen megromlanak, minthogy a vasrészek megmágneseződnek, s szabadmozgásuk megakadályoztatik. Hogy ez ne történjék, az órákat vas szelenczébe szukták rejteni: ez a mágnesség romboló hatása ellenében megvédelmezi.

B. G.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNASSÉGI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN,

1886 MÁJUS HÓNAPBAN.

A.

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban				Páryomás milliméterben				Nedvesség száza- lékokban				Csapadék millimé- terben
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reg.	2h d. u.	9h este	kö- zép	7h reg.	2h d.u.	9h este	kö- zép	
1	747.7	748.7	748.3	748.2	9.1	11.5	9.8	10.1	7.6	7.9	8.2	7.9	89	78	91	86	● 3.2
2	46.3	44.9	44.4	45.2	10.2	12.9	9.0	10.7	7.0	5.9	4.7	5.9	76	53	55	61	
3	44.7	44.8	47.5	45.7	4.7	10.4	5.4	6.8	3.9	4.2	5.8	4.6	60	45	86	64	● 5.6
4	47.9	48.6	50.5	49.0	5.5	9.7	8.1	7.8	5.0	3.8	3.4	4.1	74	42	43	53	
5	52.5	52.0	51.7	52.1	4.0	6.9	4.3	5.1	2.6	2.8	3.5	3.0	42	37	57	45	
6	48.0	47.9	47.1	47.7	3.6	3.9	3.8	3.8	3.1	4.2	4.8	4.0	52	69	80	67	
7	47.9	49.7	50.5	49.4	3.8	9.2	6.0	6.3	4.8	3.5	4.9	4.4	80	40	70	63	
8	49.9	48.1	46.8	48.3	7.0	9.5	7.2	7.9	4.5	4.6	6.2	5.1	61	51	82	65	
9	46.7	45.6	45.4	45.9	9.8	15.9	11.4	12.4	6.0	6.7	7.7	6.8	66	50	77	64	
10	45.5	44.4	43.2	44.4	12.8	18.6	13.1	14.8	7.3	3.6	7.9	6.3	67	23	71	54	
11	42.2	41.9	42.4	42.2	12.2	16.4	13.9	14.2	8.2	8.8	10.2	9.1	78	64	87	76	☉☉ 3.1
12	43.8	43.9	44.2	44.0	13.9	17.5	16.1	15.8	10.5	10.3	10.2	10.3	90	69	75	78	
13	44.4	42.5	41.7	42.9	15.9	22.1	17.8	18.6	9.5	8.9	8.8	9.1	71	45	58	58	
14	40.4	39.8	40.0	40.1	16.3	20.5	18.2	18.3	9.2	9.1	10.0	9.4	66	51	64	60	
15	42.0	42.8	44.1	43.0	15.3	13.4	10.4	13.0	9.8	8.0	8.0	8.6	76	70	85	77	☉☉ 7.0
16	48.9	50.2	51.5	50.2	4.2	16.0	10.4	12.5	5.7	5.8	5.3	5.6	58	43	57	53	
17	53.8	53.6	54.2	53.9	9.9	16.3	12.5	12.9	5.7	6.0	5.8	5.8	63	43	53	53	
18	54.9	54.3	54.4	54.5	15.3	22.9	16.8	18.3	8.1	6.5	7.9	7.5	62	32	56	50	
19	55.1	54.8	54.4	54.8	15.1	24.4	17.6	19.0	9.1	8.6	9.2	9.0	71	38	62	57	
20	54.8	53.5	53.4	53.9	18.4	26.2	18.7	21.1	10.2	9.4	10.4	10.0	64	38	65	56	
21	54.2	53.6	53.7	53.8	19.4	27.2	19.8	22.1	10.7	9.6	10.8	10.4	64	36	62	54	
22	54.5	53.7	53.4	53.9	20.7	28.7	20.6	23.3	11.6	10.4	9.9	10.6	64	36	54	51	
23	53.5	51.8	50.6	52.0	22.0	29.2	22.2	24.5	11.8	9.3	10.9	10.7	60	31	55	49	
24	49.8	47.9	46.4	48.0	22.3	28.3	23.1	24.6	11.2	10.3	11.5	11.0	56	36	55	49	
25	46.8	47.5	48.4	47.6	17.9	23.1	17.0	19.3	9.7	9.9	9.5	9.7	63	47	66	59	
26	48.4	46.8	47.0	47.4	19.3	28.1	21.6	23.0	9.8	9.2	12.1	10.4	59	33	63	52	
27	47.9	46.6	46.2	46.9	20.8	28.7	22.4	24.0	11.6	9.6	10.1	10.4	64	32	50	49	
28	47.2	47.2	47.8	47.4	21.2	29.1	22.2	24.2	11.2	9.2	11.4	10.6	61	31	57	50	
29	48.9	48.2	48.3	48.5	19.8	29.6	24.0	24.5	12.0	9.8	10.0	10.6	70	32	45	49	
30	49.2	48.2	47.8	48.4	19.6	30.0	24.6	24.7	12.8	14.0	11.3	12.7	76	45	49	57	
31	48.5	49.2	48.3	48.7	20.6	25.3	19.3	21.7	13.8	12.5	14.1	13.5	76	52	85	71	☉☉ 5.9
Közép	748.6	748.1	748.2	748.3	14.1	19.7	15.1	16.3	8.5	7.8	8.5	8.3	67	45	65	59	

A hőmérséklet valódi közepe: +16.0 C° (Normális érték: +16.3 C°) — A légnyomás maximuma: 755.1 mm. 19-én reg. 7 ó. — A légnyomás minimuma: 739.8 mm. 14-én d. u. 2 óraker, — A hőmérséklet maximuma: +30.0 C° 30-án d. u. 2 óraker (Norm. ért.: +27.8 C°) — A hőmérséklet minimuma: +3.6 C° 6-án reggel 7 óraker. (Norm. ért.: +6.6 C°) — A hőmérséklet abszolút szélsőségei: +30.6 C° 29-én, és +1.0 C° 7-én. — A nedvesség minimuma: 23% 10-én d. u. 2 ó. (Norm. ért.: 29%). — A csapadékos napok száma: 5, (Norm. ért.: 11.) — A csapadékok összege 25 mm. (22 évi középérték: 63 mm.) — Elpárolgás május hónapban 80.9 mm.

Jelek magyarázata: köd ☁, eső ●, hó ❄, jégeső ▲, égi háború ☄, villámlás ⚡, dara △, nosidó ☁, harmatvíz ☁ jellel jelöltetik, — ny = nyoma.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNESSÉGI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEI
1886 MÁJUS HÓNAPBAN.

B.

Nap	Szélirányok és szél erő			Felhőzet				Ozon		Mágnesi elhajlás				Mágnesi intenzitás (N.)			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	éjjel	nap-pal	7h reggel	10h d. e.	2h d. u.	9h este	7h regg.	10h d. e.	2h d. u.	9h este
1	—	—	W ¹	10	10	0	6·7	3	0	8°12'·5	8°17'·4	8°24'·5	8°14'·5	78·4	73·1	70·7	75·6
2	W ¹	W ⁴	W ⁶	5	9	9	7·7	4	7	14·2	15·0	21·4	14·2	72·9	70·4	73·6	75·6
3	W ⁶	W ³	W ²	9	9	10	9·3	6	4	11·5	16·6	24·0	16·5	72·7	71·3	73·3	73·6
4	W ³	W ²	W ³	10	9	0	6·3	8	8	13·3	18·7	21·4	16·4	72·6	69·7	75·7	74·4
5	W ⁵	W ⁶	W ⁶	0	7	3	3·3	6	5	12·6	19·7	23·1	15·2	72·0	68·7	74·5	76·1
6	W ⁵	W ⁵	W	3	10	9	7·3	6	8	12·4	19·7	24·0	17·8	74·5	73·0	79·6	76·8
7	NW ²	NW ²	NW ³	7	3	0	3·3	6	5	12·6	17·1	22·7	17·6	74·3	72·4	77·7	78·0
8	N ²	NW ²	NW ³	1	10	9	6·7	6	7	13·4	17·8	24·1	12·8	77·2	76·3	83·4	77·5
9	—	—	W ³	1	9	8	6·0	7	6	21·7	26·3	24·2	15·7	64·5	54·5	62·5	77·1
10	W ²	W ²	—	0	1	2	1·0	7	3	13·7	19·2	26·5	16·7	68·1	65·5	66·1	74·3
11	—	W ¹	—	3	10	9	7·3	0	0	13·1	16·0	25·3	17·3	68·9	68·7	72·2	73·1
12	—	NE ²	—	9	7	9	8·3	1	3	13·9	17·2	21·1	14·6	67·5	70·3	72·3	72·1
13	W ¹	W ²	W ¹	0	8	9	5·7	4	4	12·9	17·5	23·9	14·7	69·2	70·3	73·3	77·0
14	W ²	SW ³	S ²	9	9	7	8·3	4	4	14·5	18·9	23·8	15·6	71·0	71·6	76·2	74·8
15	S ¹	SE ²	W ¹	9	9	0	6·0	4	5	11·3	18·1	22·8	15·9	71·0	69·4	72·6	74·3
16	W ⁵	W ⁵	W ⁶	0	3	1	1·3	7	6	9·8	15·9	19·0	13·3	71·4	68·7	74·3	75·1
17	W ⁵	W ³	W ²	0	7	0	2·3	8	3	9·8	15·4	22·4	9·9	71·7	69·1	64·1	77·3
18	—	W ²	W ¹	0	1	0	0·3	4	3	9·7	17·5	20·1	13·0	71·4	64·1	71·0	71·9
19	N ¹	—	W ¹	0	0	0	0·0	0	0	11·6	13·0	22·7	13·6	69·7	66·0	70·4	73·8
20	—	—	W ¹	0	0	0	0·0	0	0	10·4	14·8	20·4	15·6	70·0	67·9	71·8	74·9
21	N ¹	SE ¹	—	0	0	0	0·0	0	0	13·6	16·6	22·0	12·3	69·2	68·8	70·1	74·3
22	—	—	S ¹	0	0	0	0·0	0	0	9·3	14·4	19·5	14·6	71·1	71·9	76·0	74·9
23	—	W ¹	—	0	0	0	0·0	0	1	9·9	14·1	19·7	12·3	72·1	70·9	75·1	75·1
24	—	S ¹	—	0	2	0	0·7	0	0	8·4	14·3	19·4	13·2	70·0	69·5	71·0	72·7
25	W ⁴	W ⁴	W ¹	3	0	0	1·0	4	4	9·0	15·2	19·9	13·6	71·0	70·5	73·1	75·7
26	—	W ¹	—	0	1	0	0·3	0	0	9·6	15·2	19·0	15·3	71·7	71·2	74·0	73·8
27	—	W ¹	—	0	1	0	0·3	0	0	9·1	14·9	21·4	15·2	73·4	68·5	71·9	76·4
28	—	SW ²	—	0	2	1	1·0	2	2	9·4	16·5	19·4	14·3	72·5	69·3	71·7	75·0
29	E ¹	W ²	—	0	0	0	0·0	0	0	11·1	14·0	18·7	13·5	72·5	71·4	70·8	74·6
30	—	W ³	SW ³	2	7	1	3·3	0	2	9·8	14·6	20·2	14·1	72·6	69·6	74·9	73·7
31	—	SE ²	—	9	10	2	7·0	0	0	9·8	14·0	17·7	13·4	69·4	67·6	74·3	74·9
Közép	—	—	—	2·9	5·0	2·9	3·6	3·1	2·9	—	—	—	—	—	—	—	—

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW — Közép szél erősség: 1·7
százalékokban: 5 2 2 5 6 5 68 8

A szélirányok úgy vannak jelölve, mint Angolországban szokták, u. m. N. észak, S. dél
E. kelet, W. nyugot.

Az abszolút vízszintes erő a mágnesi intenzitás (N) skáláriszeiből a következő képlet
szerint számítható ki: $H = 2 \cdot 1077 + (N - 70 \cdot 0) \cdot 0 \cdot 00052$.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.